

A TUDOMÁNYOS
ISMERETTERJESZTŐ
TÁRSULAT
ÉS A MAGYAR
HIVATALOS
KÖZLÖNYKIADÓ
KFT. HETILAPJA

Főszerkesztő:

HERCZEG JÁNOS

Főszerkesztő-helyettes:

KERNER ISTVÁN

Szerkesztőség:

Budapest VIII., Bródy S. u. 16.
Titkársági telefon és fax: 338-2472
E-mail: eltud@elender.hu
Szerkesztők: 338-3957

Postacím:

Budapest, Pf. 47. 1428
eletestudomany@sulinet.hu

ÉT-online:

http://www.eletestudomany.hu
eletestudomany@mhk.hu
ÉT-archívum: http://www.sulinet.hu/
eletestudomany/archiv
eletestudomany@sulinet.hu

Kiadja: A MAGYAR HIVATALOS
KÖZLÖNYKIADÓ KFT.

Felelős kiadó:

DR. KODELA LÁSZLÓ
elnök-vezérigazgató
1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.
Levél cím: 1394 Budapest, Pf.: 361
Telefon és fax: 266-5190

Nyomdai előkészítés és nyomtatás:

04-0017 – Közlönynyomda, Lajosmizse
Felelős vezető: BURJÁN NORBERT

Index: 25 245

ISSN 0013-6077 (nyomtatott)

ISSN 1418-1665 (online)

Megjelenik a TIT Élet és Tudomány
Egyesülete gondozásában

A szerkesztőbizottság tagjai:

Almár Iván, Antalóczy Zoltán, Bácskai
Tamás, Berényi Dénes, Botos Katalin,
Csányi Vilmos, Forgács Iván, Grétsy László,
Horváth Tibor, Juhász Árpád, Néray Katalin,
Pais István, Szentgyörgyi Zsuzsa, Tátrai
Zsuzsanna, Vásárhelyi Tamás, Vigh Károly

Olvasószerkesztő:

Szöke István

Kép- és tervezőszerkesztők:

Hornvánszky Katalin,
Zsigmondné Balázs Ildikó

Fotó: Bojtár Ottó

Főmunkatárs: Barabás Zoltán

Rovatsszerkesztők:

Albert Valéria (mezőgazdaság, földrajz),
Barabás Zoltán (biológia),
Fodor Lajos (fizika),
Gajzágó Éva (Első kézből, A tudomány világa),
Juhari Zsuzsanna (történelem, néprajz, régészet),
Kerner István (műszaki tudományok),
Pécsi Tibor (orvostudomány)

Titkárságvezető: Karsai Gyöngyi

Meg nem rendelt fényképekért
és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal
felelősséget.

Az Élet és Tudomány előfizethető
a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft.-nél
(postacím: 1394 Budapest, 62. Pf. 357.).
Megrendelhető telefonon: 266-9290,
266-9287, 266-9288
és faxon: 318-6668, 338-4746, 266-5190.
Információ, reklamáció: 317-9999.
Előfizetésben terjeszti a Fama Rt.
(1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.).

Árusításban megvásárolható: a Közlöny-
boltban (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.,
tel.: 267-2780), a HIRKER Rt., a NHRT
és a regionális lapterjesztők árusítóhelyein.

Régebbi számaink beszerezhetők
a Közlönyboltban (1085 Budapest,
Somogyi Béla u. 6.).

LÉLEKTAN LÉLEMÉNYEK

Gyógyító szentek ■ „Szépen könyörgök,
segíts rajtam, szent Balázs! / Gyermekkorom-
ban két fehér / gyertyát tettem keresztbe gyen-
ge nyakamon / s úgy néztem a gyertyák kö-
zül, / mint két ág közt kinéző jédt őzike. /
Tél közepén, Balázs-napon / szemem pislo-
va csüggött az öreg papon, / aki hozzád imád-
kozott ... te meghallgattad és megóvtad gyer-
meki / életem a fojtogató / torokgyíktól, s a ve-
szedelmes mandulák lobjaitól ... Segíts, Ba-
lázs! / Hisz a te szent gégedet is / kések nyi-
szálták, mikor a gonosz pogány / kivégzett:
tudhatod, mi az!” – Babits Mihály e szívso-
rító verse, a Balázsolás a szenvedéssel, ha-
lállal szembenező ember rettegését és re-
ménykedését vetíti elének vezetésen tisz-
ta soraiban, egyszersmind pontos néprajzi
dokumentum is.

Sok vallás elemei között található olyan
szertartások, melyeknek célja, hogy ter-
mészetfölötti hatalmakat mozgósítsanak a
halandó emberek betegségeinek gyógyítá-
sára, de talán a kereszténységben finom-
dott ki leginkább ennek rendszere. Igen
sok olyan szent van, akiket a hívek külön-
féle betegségek „specialistáinak” tartanak.
Gyakran a szent halálának körülményei
adnak alapot arra, hogy kapcsolatba hoz-
zák bizonyos betegségekkel, de például
Szent Lucát azért tisztelik a szembetegsé-
gek gyógyítójaként, mert nevében a latin
lux (világosság) szó rejtezik.

Ante Skrobonja és több kutatótársa a horvátországi Rijeka
egyeteméről egy tanulmányban áttekintette, mely keresz-
tény szenteket tartják a *fejfájás* gyógyítójának. A sorban
többek között olyan nevezetes szentek is szerepelnek,
mint *Szent Dénes*, akit lefejeztek, úgy halt vértanúhalált,
Sienai Szent Katalin, akinek önkívületi állapotait erős fej-
fájás követte, vagy *Assisi Szent Ferenc*, akit tartós fejfájás,
talán migrén gyötört. Meglepően hangzik, de a keresztény
hívek *több mint húsz* szenthez fohászkodhatnak, hogy eny-
hítse fejfájásukat. Persze ez nem is olyan meglepő, ha meg-
gondoljuk, hogy a fejfájás az egyik leggyakoribb egészség-
ügyi panasz. De vajon mi tarthatta fenn évszázadokon át
azt a hitet, hogy a szentekhez való fohászkodás segít a ba-
jon? Nos, a modern lélektan szerint ebben szerepe van an-
nak is, hogy az *imádkozás csakugyan enyhítheti a fejfájást!*

Az embereknek mintegy 80 százaléka szenvedett élete
során legalább egyszer (persze, a nagy többség sajnos sok-
kal gyakrabban) az úgynevezett *tenziós fejfájástól*. Ezt a két-
oldali, általában a homlok vagy a tarkó táján jelentkező fáj-
dalmat, nyomásérzést nem szervi elváltozás okozza, ha-
nem a stressz. A stressz oldásának természetesen az a leg-
jobb módja, ha sikerül megszüntetni a feszültség forrását,
ám hatásos lehet a lazítási technikák elsajátítása és rend-
szeres alkalmazása is. Az elmélyült ima pedig kikapcsoló-
dást jelenthet a mindennapi, feszültségteli életből és olyan
nyugalmi állapotot eredményezhet, mely nagyon is alkal-
mas a stressz káros hatásainak ellensúlyozására.

MANNHARDT ANDRÁS

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBÓL:

- Erdőpusztítás
a havasokban
- Klasszikus és
új baromfifetegségek

■ Leletek az aggteleki barlangokban

Másfél éves kutatási program során
a Magyar Nemzeti Múzeum és a
Herman Ottó Múzeum munkatársai
a Baradla-barlang egészére kiterje-
dő dokumentációs felmérést végez-
tek. Ennek eredményeként kiderült,
hogy még mindig igen jelentős szá-

mű régészeti lelet található a járatok-
ban a felszínen, pár lépésre a min-
dennap használt turistautaktól. A ré-
gészek mintegy 250 elhatárolt terü-
letről körülbelül 10 000 cseréptöre-
déket gyűjtöttek be, számos helyen
eddig ismeretlen települések nyo-
mait: cölöplyukakat, hamus-fasze-
nes tüzelőhelyeket kerámiával, állat-
csontokat tartalmazó régészeti réte-
geket fedeztek fel.

■ Sarki fény Magyarország felett

„Talán majd legközelebb...” – így feje-
ződött be Ludmány András cikke az
Élet és Tudomány december 5-ei

(49.) számában, amikor a Nap koro-
naanyag-kidobódásainak nyomán
várható sarki fényről írt. Sarki fény
volt, de a rossz idő miatt hazánkban
nem lehetett megfigyelni. Azazhogy...
Illés Erzsébet érdekes cikkeken
számol be róla, hogy két alkalom-
mal, november 20-án és december
11-én is többen és több alkalommal
nemcsak láttak, hanem fényképez-
tek is sarki fényt Magyarországon.